

OPETUSMINISTERIÖLLE
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: IPR-asioiden keskittämistä koskeva lausunto
(OM 5/41/2009)

ASIAKOKONAISUUDEN VALMISTELUSTA

Kirjailijoiden ja kääntäjien tekijänoikeuksia valtakunnallisesti hallinnoiva tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry haluaa kiinnittää erityistä huomiota siihen puutteelliseen tapaan, jolla nyt käsillä olevaa ehdotusta IPR-asioiden keskittämisestä on valmisteltu. Sanasto pitää hämmästyttävänä sitä, että tekijöiden asemaan vaikuttavaa asiaa on ryhdytty valmistelemaan työryhmän toimesta, jonka kokoonpano on ollut asiakokonaisuuteen nähden liian kapea ja tekijänoikeusaluetta koskevilta osin ilmeisen riittämätön. Työryhmästä on puuttunut mm. tekijänoikeusasioista vastaavan ministeriön edustaja.

Valmistelua tarkasteltaessa näyttää valitettavasti siltä, että kirjallisen alan tekijöitä edustavien liittojen kuuleminen asiassa, joka keskeisellä tavalla koskee tekijänoikeusasioiden käsittelyä, on laiminlyöty kokonaan. Valmisteluprosessissa on huolehdittu joidenkin tekijänoikeusjärjestöjen kuulemisesta mutta tekijänoikeusjärjestöjä, kuten esimerkiksi Sanastoa, ei ole valmistelun yhteydessä – ennen keskittämiskysymyksen ratkaisemista - kuultu lainkaan. Asiallisesti perusteltua syytä sille, miksi näin on menetelty, ei ole löydettävissä.

Valmistelussa noudatettu etenemistapa antaa sellaisen kuvan, että tarkoitushakuisesti myös tekijänoikeudelliset riita-asiat aiotaan siirtää markkinatuomioistuimen ratkaistaviksi, vaikka ne käsiteltävien asiayhteyksien, resurssien ja asiantuntemuksen säilyttämisen ja oikeusvarmuuden takaamisen kannalta olisi tarkoituksenmukaisinta sijoittaa Helsingin kärjäoikeuteen.

Sanasto huomauttaa, että tuomioistuimissa käsiteltävät tekijänoikeusasiat eivät koske yksinomaan yrityksiä, vaan riitojen osapuolina toimivat usein yksityiset henkilöt, tekijät ja esittävät taitelijat. Olisi kestäväntöntä, jos tekijänoikeusasioiden oikeuskäsittelyssä luovuttaisiin esimerkiksi suullisen käsittelyn mahdollisuudesta.

Keskittämisen perustelut ovat koko IPR -asioiden kenttä huomioiden hyvin puutteelliset, keskittyen lähes yksinomaan yritysmaailman tarpeisiin. Selvitystyön

eteneminen antaa siksi tältä osin valitettavan huolestuttavan kuvan valtiovallan suhtautumisesta tekijöihin ja heidän järjestöihinsä.

MUUTOKSENHAUN JÄRJESTÄMISVAIHTOEHDOISTA

Opetusministeriön lähettämässä kommenttipyyntöissä on pyydetty lausumaan muutoksenhaun järjestämismahdollisuuksista. Esillä olleista muutoksenhakuvaihtoehdoista Sanasto pitää vaihtoehtoja A ja B riittämättöminä oikeusturvan sekä oikeusvarmuuden kannalta. Muutoksenhakujärjestelmän toimivuutta ei näissä vaihtoehdoissa voida taata, sillä ne lähtökohtaisesti puutteelliset.

IPR -asioiden keskittäminen merkitsisi muutoksenhakuoikeuden rajoittamista ja siksi suunnitelmasta siirtää tekijänoikeudelliset riita-asiat käsiteltäviksi markkinatuomioistuimeen tulisi luopua kokonaan. Siltä varalta, että tekijänoikeusasioiden käsittely kuitenkin tulee keskitettäväksi markkinatuomioistuimeen, on vaihtoehto C ainoa toteuttamiskelpoinen vaihtoehto.

PERUSTELUT

Vaihtoehto A – valittamien markkinaoikeuden ratkaisusta korkeimpaan oikeuteen voimassa olevaa valituslupajärjestelmää noudattaen

Ottaen huomioon korkeimman oikeuden tämänhetkinen tehtävä ennakkopäätöstuomioistuimena on vaihtoehto A oikeusturvan kannalta riittämätön. Satunnaisia ennakkopäätösluontoisia asioita lukuun ottamatta järjestelmä jäisi yksiportaiseksi. Tätä voidaan pitää erittäin ongelmallisena perustuslain ja teosten alkuperäisten tekijöiden oikeusturvan kannalta.

Immateriaalioikeusasioiden keskittämistä markkinaoikeuteen on perusteltu muun muassa sillä, että markkinaoikeuden IPR -ammattitaidolla voitaisiin vähentää muutoksenhakutarvetta. Markkinaoikeuden tai muun immateriaalioikeustapauksia ratkaisevan tuomioistuimen kompetenssin kasvattaminen ei kuitenkaan missään tapauksessa saa tapahtua muutoksenhakumahdollisuuksia kaventamalla.

Vaihtoehto B – valittaminen markkinaoikeuden ratkaisusta korkeimpaan oikeuteen siten, että valituslupaperusteisiin sisällytetään erityinen immateriaalioikeudellisia riita-asioita koskeva lupaperuste (päätöksen selvä virheellisyys)

Vaihtoehdossa B ehdotettu valituslupatien avaaminen on oikeusturvan kannalta riittämätön, koska se ei takaa kategorista muutoksenhakuoikeutta markkinaoikeudessa käsitellyille asioille. Jotta vaihtoehto B voisi tulla kyseeseen tulisi valituslupatien korkeimpaan oikeuteen luonnollisesti olla kokonaan avoin. On kuitenkin selvää, että tämä muuttaisi Korkeimman oikeuden asemaa tavalla, joka ei sovi oikeuden tehtävänkuvaa ennakkopäätöstuomioistuimena.

Vaihtoehto C – valittaminen markkinaoikeuden ratkaisusta hovioikeuteen

Tämä on esillä olleista vaihtoehdoista ainoa hyväksyttävä oikeusturvan riittävällä tavalla turvaava muutoksenhakuvaihtoehto.

Asioiden käsittelyn kokonaiskestoaikaa koskevaa kysymystä ei tule ratkaista oikeusturvaa ja oikeusvarmuutta vähentävillä muutoksenhakuoikeutta rajoittavilla lainsäädäntötoimilla. Asioiden käsittelyjen keston on vaikutettava siten, että tuomioistuimelle kohdennetaan riittävät resurssit.

Sanasto ry:n jäsenjärjestöjä ovat Suomen Kirjailijaliitto ry, Suomen tietokirjailijat ry, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry ja Finlands svenska författareförening rf.

Helsingissä 17.11.2009

Joakim Donner
Sanasto ry
Toiminnanjohtaja, varatuomari